

Кобеля-Звір М. Я.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-431-6-30>

ОСНОВНІ ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ДЛЯ СПІЛЬНИХ ПРОЕКТІВ УКРАЇНА-ЄС

З того часу, як Європейський Союз офіційно визнав незалежність України у грудні 1991 року, для України відкрилися можливості співробітництва з країнами ЄС. А після ратифікації Угоди про асоціацію з ЄС у 2014 році для України відкрилися грантові можливості від Європейської комісії, а саме: Horizon Europe (HORIZON), Creative Europe (CREA), Erasmus+ (ERASMUS+) [1; 2; 3]. З отриманням Україною статусу кандидата на членство в ЄС для українців стали доступними нові грантові програми Європейської комісії: Digital Europe Programme, EU4Health Programme, Programme for the Environment and Climate Action, Single Market Programme. У межах цих програм щороку актуалізуються десятки грантів для розвитку малого та середнього бізнесу, представників виконавчої влади та місцевого самоврядування, галузі освіти та медицини.

Виокремимо основні програми ЄК (2021–2027), в яких Україна є акредитованим партнером.

Horizon Europe (HORIZON) Horizon Europe – це рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій на 2021-2027 роки з бюджетом 95,5 млрд євро. Її основні цілі:

- 1) зміцнити науково-технологічну базу ЄС і Європейський дослідницький простір (ERA);
- 2) підвищити інноваційний потенціал Європи, конкурентоспроможність і робочі місця;
- 3) реалізувати пріоритети громадян і підтримувати нашу соціально-економічну модель і цінності.

Особливий акцент програми – на створенні впливу або Європейській зеленій угоді, цифровому переході та переході до сталого розвитку та відновленні після кризи, викликаній коронавірусом.

Сьогодні існує можливість отримати фінансові ресурси за допомогою програми **Creative Europe (CREA)** «Креативна Європа» – це програма Європейської комісії з підтримки культурного та аудіовізуального секторів. Основні цілі програми:

1) підтримувати створення європейських творів і допомагати культурним і творчим секторам скористатися можливостями цифрової ери та глобалізації, щоб досягти свого економічного потенціалу, сприяючи сталому зростанню, створенню робочих місць і соціальній єдності;

2) сприяти конкурентоспроможності та інноваціям європейської аудіовізуальної індустрії та допомагати європейській культурі та медіа-секторам отримати доступ до нових міжнародних можливостей, ринків та аудиторії;

3) сприяти міжсекторальним інноваційним діям і різноманітним, незалежним і плюралістичним ЗМІ.

Програма охоплює декілька підпрограм: *«Культура», «Media», «Міжсекторальна співпраця».*

Erasmus+ (ERASMUS+) – це програма ЄС для підтримки освіти, навчання, молоді та спорту в Європі. Метою Erasmus+ є підтримка освітнього, професійного та особистого розвитку людей у сфері освіти, навчання, молоді та спорту, сприяння сталому зростанню, якісним робочим місцям та соціальній єдності, стимулювання інновацій та зміцнення європейської ідентичності та активного громадянства. У період 2021–2027 рр. Erasmus+ продовжуватиме розвивати свій успішний і широкий досвід, зосереджуючись на трьох горизонтальних пріоритетах: інклюзія та різноманітність, цифрова трансформація, екологічна стійкість. Для України Еразмус+ відкриває можливості мобільності та співпраці у таких сферах: вища освіта та європейські студії Жан Моне; професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта; шкільна освіта; освіта дорослих; молодь; спорт.

З 2022 року для України почали відкриватися нові грантові програми: **Digital Europe Programme, EU4Health Programme, Programme for the Environment and Climate Action, Single Market Programme.** Україна вперше бере участь у них.

Digital Europe Programme (DIGITAL) – це перша програма ЄС, яка спрямована на прискорення відновлення та стимулювання цифрової

трансформації Європи. Програма вартістю 7,6 мільярда євро є частиною наступного довгострокового бюджету ЄС (Багаторічна фінансова рамка) й охоплює 2021–2027 роки. Вона забезпечить фінансування проектів у п'яти ключових сферах: суперкомп'ютери, штучний інтелект, кібербезпека, передові цифрові навички та забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві.

EU4Health Programme (EU4H). Дії, що фінансуються в межах програми EU4Health, переслідуватимуть наступні 4 цілі та 10 конкретних цілей: 1) покращувати та зміцнювати здоров'я в Союзі (профілактика захворювань і зміцнення здоров'я, міжнародні ініціативи та співпраця в галузі охорони здоров'я); 2) боротися з транскордонними загрозами здоров'ю (запобігання, готовність і відповідь на транскордонні загрози здоров'ю, доповнення національних запасів основних продуктів, що стосуються кризи, створення резерву медичного та допоміжного персоналу); 3) удосконалити лікарські засоби, медичні вироби та кризові продукти (надання лікарських засобів, медичних пристроїв і продуктів, що стосуються кризи, доступних за ціною); 4) діяти для зміцнення систем охорони здоров'я, їх стійкості та ефективного використання ресурсів (посилення даних про здоров'я, цифрові інструменти та послуги, цифрова трансформація охорони здоров'я, покращення доступу до медичної допомоги, розробка та впровадження законодавства ЄС у сфері охорони здоров'я та прийняття рішень на основі фактичних даних, інтегрована робота між національними системами охорони здоров'я).

Programme for the Environment and Climate Action (LIFE) Загальний бюджет реалізації програми LIFE 2021–2027 становитиме 5,432 млрд євро. Програма фінансуватиме проекти, спрямовані на вирішення проблем, пов'язаних із погіршенням навколишнього середовища, зміною клімату та переходом на чисту енергію. Програма LIFE поділена на два напрямки: один стосується навколишнього середовища, а інший – кліматичних заходів. Екологічний напрямок має дві підпрограми: природа та біорізноманіття та циклічна економіка та якість життя. Напрямок кліматичних заходів також має дві підпрограми: пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація, перехід на чисту енергію.

Single Market Programme (SMP). Це Програма єдиного ринку (SMP) із бюджетом у розмірі 4,2 мільярда євро. Вона охоплює єдиний ринок, конкурентоспроможність підприємств, включаючи малі та середні підприємства, сферу рослинництва, тварин, харчових продуктів

та кормів, а також європейську статистику. SMP об'єднує ці аспекти, щоб оптимізувати та використати синергію та забезпечити більш гнучку, прозору, спрощену та адаптивну структуру для фінансування діяльності, спрямованої на добре функціонуючий стійкий внутрішній ринок. Програма працює за такими напрямками: внутрішній ринок, ефективні стандарти, конкурентоспроможність (зокрема, малих і середніх підприємств), захист споживачів, безпека харчових продуктів, європейська статистика.

Як свідчать результати опитування представників влади, місцевого самоврядування, громадського сектору та бізнесу, проведеного Центром розвитку «Час змін» у червні 2023 року, на заваді до отримання грантів ЄС стає низка причин [4]. Розглянемо основні з них:

1. Відсутність у потенційних грантоотримувачів розуміння, хто, на що та як може отримати грант.
2. Гострий дефіцит професійних проектних менеджерів, грантрайтерів та фандрейзерів.
3. Обов'язковість партнерства.

Грантові програми Європейської комісії є суттєвою «рукою допомоги» для розвитку бізнесу, громадського сектору, влади та громад. У межах кожної з цих програм присутні гранти на підтримку та розвиток малого та середнього бізнесу.

Література:

1. Creative Europe (CREA). URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/crea2027>
2. ERASMUS+. URL: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-crazmus/pro-programu/>
3. Horizon Europe (HORIZON). URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/horizon>
4. Центр розвитку «ЧАС ЗМІН». URL: <http://www.chaszmin.com.ua/>